

22 januari 2019

Ingmar Heytze – Ik wilde je iets moois vertellen

De dichter met zijn productieve spraak

Recensie door André van Dijk

Stel, je leest een indrukwekkende dichtbundel die met veel gevoel is gemaakt. Gevoel voor taal, voor overdracht van woorden en voor de subtiele werking van betekenislagen. Een uiterst prettige bundel die de impopulaire dichtkunst weer een glinstering van waardevolle aanwezigheid geeft. De verzen wisselen elkaar af in zwaarte, de leesbaarheid is goed gedoseerd aan de hand van onderwerpen als leven, dood, vaderschap en een gezonde portie zelfreflectie. Al met al een boeiende leeservaring.

Vervolgens zie je een televisieprogramma waarin dichter Ingmar Heytze wordt bevraagd over deze bundel van zijn hand. Het hele gesprek lijkt een vreemde poging tot benadrukking van de marginaliteit van poëzie. Terwijl de interviewer er een draai aan probeert te geven door met gerichte vragen meer inhoud af te dwingen, blijft de dichter steeds weer terugvallen in zijn haast nonchalante houding van valse bescheidenheid. Het woord koketterie komt meermaals voorbij. Een van de opvallendste quotes van Heytze: ‘Het is eigenlijk allemaal aanstellerij’.

Veelzijdigheid

Verwarring alom. Bij goede poëzie – en dat geldt trouwens voor alle kunstvormen – verwacht je dat de schepper zijn voortbrengselen net zo serieus neemt als de ontvanger dat pleegt te doen. Gedichten vormen zichzelf als een sterk verband tussen de bevolgen maker en de ontvankelijke lezer. Dat gegeven zou de dichter moeten omarmen en zelfs moeten respecteren. Kortom, Ingmar Heytze blijkt een belabberde verkoper van zijn eigen werk te zijn.

En dat werk is goed. De veelzijdigheid van de ervaren Heytze werpt zijn vruchten af in deze bundel vol bespiegelingen over leven en dood. Met het vaderschap als verbindende schakel tussen deze twee grootheden weet hij zijn zwervende gedachten in heldere poëzie om te zetten.

Ik wilde je iets moois vertellen

Ik wil je iets vertellen nu je wakker bent, weer wakker bent en bungelt in mijn armen, nu ik naar de stiltte en mijn bed sta te verlangen.

In zomernachten kan ik sterren horen vallen, het geluid van een feest waar ik nu had kunnen zijn, een tuin vol lichtjes met een onbekende die nog altijd rookt.

een meisje dat mij midden in een zin zou kussen en verdwijnen in de nacht, en niemand daar zou weten wie ze was.

Ik wilde je iets moois vertellen, niet over het donker waar we heen gaan, hoe de wereld stopt met draaien, vlam vat, valt –

ik wilde je iets goeds vertellen, over hoe jij groter wordt en mooier, dat ik doodga van geluk om jouw bestaan.

Ik wilde je iets moois vertellen maar je slaapt.

Terughlikken

Een jonge vader aan het woord. Overmand door vermoeidheid denkt hij aan het enerverende leven dat hij achter zich heeft moeten laten. Zorgeloos vermaak, feestvieren, meisjes, alles wat hoorde bij de jeugd en de tijd die voorgoed voorbij is. Er werd zelfs nog gerookt! Nu probeert hij zijn zorgen over de wereld en dus over de toekomst van zijn kind te beteugelen door een mooi contrast als afsluiting: doodgaan van geluk. Dit is Heytze ten voeten uit. Hij biedt een leesbaar motief aan waarmee een diepere laag wordt aangeboord die een nieuw beeld schetst, anders dan het gedicht op het eerste gezicht blootgeeft.

Kleine verhaaltjes

Heytze is sterk in prozagedichten. De kleine verhaaltjes die als afgeronde stukjes tekst een gedicht ‘vertellen’ brengt hij als een haast toevallige notitie, terwijl ze blijken geven van een perfecte taalbeheersing met een groot gevoel voor interpunctie. Een gedicht over de collectie foetussen van het Utrechts Universiteitsmuseum:

Siamese dreams

In de hal achter de blinde muur staan veertig grote glazen flessen. Bijna tachtig baby'tjes, geboren in elkaar en soms, van buitenaaf bekeken, nauwelijks meer dan een paar tanden of een pluk dun haar, een staarrog met een oliebol van weefsel – maar vaker een vaardig in elkaar gedraaide kathedraal op schaal van zilverwitte wervels. Geen kind dat ook maar éénmaal ademhaalde. Ze bleven liever zweven, onverdrongen uit het warme water naar de formaline. Vaten tjokvol ongebruikte tijd. Schone slapers, weekend in de eeuwigheid.

Monumentale verbeelding

Een haast monumentale verbeelding, de ongebruikte tijd die ‘onverdrongen’ uit het warme water naar ‘formaline’ is getransformeerd. Het is een confrontatie die naast de gruwelijke werkelijkheid ook een grote sympathie oproept. Een zekere intimiteit wordt door de dichter zodanig verwoord dat er eerder een warm gevoel dan de verwachte afschuif overblijft. De stilte in zijn laatste regels brengt alles naar een mooie afsluiting: korte zinnestjes met woorden als zweven – tijd – slapers – eeuwigheid.

Ingmar Heytze heeft de taal aan zijn zijde, zijn regels kunnen elke willekeurige vorm aannemen, iedere betekenis verdiepen en zo een ‘gedicht achter het gedicht’ maken. Dat is zijn manier om poëzie te bedrijven: de lezer proberen te verleiden verder te kijken dan de eerste leesindruk. En het werkt altijd. Eén van de beste gedichten uit deze bundel is:

Jakhalsdagen

Sinds kort geef ik de dagen dierennamen. Eergisteren was duidelijk een zilvervis: boeken in de vriezer, lokvergift in scheuren en gaten.

Begin deze week het etmaal van de wolf. Veel schichtig draven door het huis, geluiden makend die geen mens kan duiden, waarna mijn lichaam wel in bed lag maar mijn geest bleef waken. Zo noteerde ik een uilennacht.

Vandaag is meer een jakhalsdag. Ik stond op, te kort geslapen, ledematen uit proportie, vast van plan om iemand te bejagen, kaal te knagen.

Scherpe randjes

Het venijn zit in de staart, onverwacht en onverdacht, een uithaal die het gevolg lijkt te zijn van onzekerheid en een slechte nachtrust. De dichter houdt zich niet in en laat zijn slechte stemming goed merken. Ook wel eens prettig in de poëzie, een omgeving die over het algemeen gevrijwaard blijft van scherpe randjes. Juist die gebemoedstoestand wordt hier subtiel opgevoerd: half verborgen achter een gordijn van diersympathie maakt Heytze zichtbaar hoe hij overeind probeert te blijven in zijn wereld van ouder worden en proefondervindelijk vaderschap. Noem dat maar aanstellerij.

Dit delen:

[Delen](#) 53 [Tweeten](#) [Share](#)

1 reactie

ivo van den Baar schreef: 3 februari 2019 om 16:26

Dank je André, voor deze inzichtelijke recensie. Ik ga de bundel zeker kopen.

★ Like

Ik wilde je iets moois vertellen
Ingmar Heytze

Verschenen bij: Podium 2018

ISBN: 9789057599323

46 pagina's

Prijs: € 19,99

Meer van André van Dijk:

20 september 2022

Donkerste met een klein lichtpuntje

Over 'Trojaanse gedachten' van Alicja Gescinska

1 maart 2022

Verplichte kost voor viruswappies

Over 'Vleermuis in het ziekenhuis' van Leo Hermens

3 november 2021

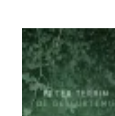
Zoektocht naar liefde

Recent

4 januari 2023

Gestileerd postmodernisme maakt een achterhaald boek

Over 'De gebeurtenis' van Peter Terrin

29 december 2022

De vraag blijft van waar we wel zijn

Over 'Niet van hier' van Judith Maassen

27 december 2022

Zo vrij als een vrouw kan zijn

Over 'Margriete' van Kathleen Vereecken

26 december 2022

Mens in de oorlog

Over 'Grijze bijen' van Andrej Koerkov

23 december 2022

Spel met identiteit en werkelijkheid

Over 'Aminadab' van Maurice Blanchot

Verwant

29 oktober 2013

Geen Daden Maar Woorden Festival doet Utrecht aan

14 november 2016

Begenadigd dichter maar geen avonturier

Over 'Er loopt een gedicht voor mij uit - Bloemlezing door Ingmar Heytze' van Guillaume van der Graft

23 oktober 2008

Ingmar Heytze

Recensies
Recensenten
Oogst

Columns
Interviews
Fotosynthese

Over ons
Contact
Archief

Adverteren
Steun ons
Jong Literair Nederland